

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора педагогічних наук, професора Амеліної Світлани Миколаївни на дисертаційну роботу Василюк Валерії Миколаївни «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

1. Актуальність теми дисертації пов'язана зі зростанням потреби суспільства у перекладачах, які мають володіти низкою компетентностей (загальних і фахових), зокрема, дослідницькою, тобто бути здатними здійснювати за потреби вивчення окремих питань і проведення досліджень у межах своєї професійної діяльності. Для того, щоб майбутні фахівці були щонайкраще підготовлені до виконання професійних завдань, у них має бути сформована також і дослідницька компетентність.

Обґрунтовуючи актуальність проблеми дослідження, здобувачка вбачає її у наявності низки суперечностей, зокрема, між: потребою українського суспільства у перекладачах із відповідним рівнем сформованості дослідницької компетентності, які можуть успішно виконувати діяльність дослідницького характеру, і реальним станом готовності до її здійснення; домінуванням традиційних методів і форм підготовки майбутніх перекладачів і творчим характером дослідницької діяльності; необхідністю інтенсифікації засобів проєктного навчання для формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів та нерозробленістю відповідних педагогічних умов їх реалізації.

Актуальність цієї проблеми загострилась зі зміною умов, у яких перекладачі здійснюють свою професійну діяльність, через повномасштабне вторгнення країни-агресорки. Отже, обрана здобувачкою тема дисертації є актуальною, своєчасною і важливою.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджуються результатами дослідження, здійсненого О.М. Василюк, і в цілому не викликають сумніву.

Об'єктом дослідження Валерія Миколаївна визначила процес професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти, а його предметом – педагогічні умови досліджуваного феномену, зорієнтувавшись у пошуках шляхів на засоби проєктного навчання.

Тому не випадково тема дисертаційного дослідження Василюк О.М. стала складовою частиною досліджень науково-дослідної лабораторії інноваційних методів навчання та кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та соціальної роботи ВНЗ «Університету імені Альфреда Нобеля», проведених у межах комплексних наукових тем «Теоретичні та методичні засади моделювання компетентнісної професійної освіти у контексті євроінтеграції» (державний реєстраційний номер 0117U000784), «Теоретико-методологічні засади професійного становлення фахівця в інноваційному соціокультурному просторі» (державний реєстраційний номер 0122U200059).

Результати дисертаційного дослідження, отримані авторкою, досягнуті завдяки використанню комплексу обраних нею методів наукового пошуку, зокрема, теоретичних (аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення, систематизація), емпіричних (спостереження, самоспостереження, опитування, експертне оцінювання, педагогічний експеримент), методів математичної статистики.

3. Достовірність і наукова новизна одержаних результатів. У роботі вперше обґрунтовано сутність поняття «дослідницька компетентність майбутніх перекладачів»; визначено методологічні підходи формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання; виявлено компонентну структуру дослідницької компетентності майбутніх перекладачів, критерії та показники зазначеного феномена; розроблено, теоретично обґрунтовано й експериментально перевірено педагогічні умови формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання.

У першому розділі «Теоретичні засади формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання» авторка розглянула проблему формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів у науково-педагогічних дослідженнях, висвітлила зміст і структуру дослідницької компетентності майбутніх перекладачів, представила аналіз досвіду формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів в зарубіжному та українському освітньому просторі, обґрунтувала педагогічні умови формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання.

У другому розділі «Експериментальна робота з формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання» Василюк О.М. представила результати констатувального етапу формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів, описала зміст та організацію формувального етапу експерименту, здійснила порівняльний аналіз стану сформованості дослідницької компетентності майбутніх перекладачів на констатувальному і контрольному етапах дослідження.

Варто відмітити розроблену В.М. Василюк концепцію формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання, яка структурно об'єднала методологічний, теоретичний та практичний концепти: методологічний концепт відображає взаємозв'язок різних підходів до вивчення проблеми дослідницької компетентності майбутніх перекладачів (компетентнісний, системно-діяльнісний, особистісно орієнтований); теоретичний концепт містить визначення і обґрунтування провідних понять дослідження, педагогічних умов формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання, які розроблені з урахуванням сутнісних ознак дослідницької компетентності перекладачів, особливостей їхньої фахової підготовки; практичний концепт полягає у впровадженні педагогічних умов формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання.

Доцільним є проведене здобувачкою вивчення зарубіжного досвіду формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів, зокрема, у підготовці фахівців на бакалаврському рівні у закордонних закладах вищої освіти. Отримані дані були використані для порівняльного аналізу з аналогічним досвідом вітчизняних закладів вищої освіти.

Заслуговує на увагу тлумачення здобувачкою сутності поняття «дослідницька компетентність майбутніх перекладачів» як цілісної, інтегративної властивості особистості, що поєднує в собі дослідницькі (прогностичні, пошуково-інформаційні, організаційно-практичні, комунікативно-презентаційні, інтерпретаційні) знання і уміння, особистісні якості (наполегливість, завзятість у досягненні мети, допитливість, схильність до ризику, асертивність, здатність до рефлексії), що виявляються у зацікавленості створювати нові наукові знання у сфері перекладознавства та аплікувати їх на практиці, бажанні ефективно і вмотивовано виконувати дослідницьку діяльність, а також готовності займати активну дослідницьку позицію.

Цілком логічним вважаємо компонентну структуру дослідницької компетентності майбутніх перекладачів, визначену О.М. Василюк з огляду на вище зазначене трактування поняття «дослідницька компетентність майбутніх перекладачів». Мотиваційно-ціннісний, емоційно-вольовий, когнітивно-діяльнісний, особистісно-креативний, оцінювально-рефлексивний компоненти у своїй сукупності становлять цілісну систему, що є властивістю сучасного перекладача.

Важливим доробком здобувачки є визначені нею педагогічні умови формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання, до яких віднесено виконання дослідницьких домашніх проєктів під час вивчення дисциплін циклу професійної підготовки; використання проєктних завдань дослідницького характеру у процесі безпосереднього викладу лекційних і практичних занять; застосування методу

проектів в умовах реалізації форм наукової діяльності студентів у вільний від навчання час).

4. Значущість отриманих результатів для науки і практичного використання. Значення одержаних результатів полягає, насамперед, у тому, що розроблено педагогічні умов формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проектного навчання й експериментально підтверджена їх ефективність. Отже, вони можуть бути використані у освітньому процесі під час підготовки бакалаврів за спеціальністю 035 Філологія. Авторський доробок слугуватиме також для розробки дослідницьких домашніх проектів, що можуть бути використані під час вивчення низки дисциплін циклу професійної підготовки, проектних завдань дослідницького характеру і пропозицій щодо застосування методу проектів для роботи в межах студентських науково-дослідних гуртків.

Варто зазначити, що теоретичні положення і результати дисертаційного дослідження можуть використовуватися викладачами закладів вищої освіти під час проведення аудиторних занять, розроблення науково-методичного забезпечення, написання наукових статей, організації науково-дослідної роботи у позанавчальній діяльності.

5. Повнота викладу основних результатів дисертаційного дослідження в наукових фахових виданнях.

Основні наукові положення й висновки дослідження відображено у 11 публікаціях, з яких: 4 статті у провідних наукових фахових виданнях України (3 з них – одноосібні), внесених до міжнародних наукометричних баз, 1 стаття у співавторстві у журналі, який входить до наукометричної бази Web of Science, 6 тез доповідей у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських конференцій. Огляд публікацій свідчить про достатнє знання авторкою теоретичних основ формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів. Основні положення й результати дослідження апробовано на семи міжнародних науково-практичних конференціях, обговорено на засіданнях кафедри інноваційних технологій з педагогіки, психології та

соціальної роботи, щорічних звітних науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Університету імені Альфреда Нобеля. Аналіз дисертації та наукових публікацій здобувачки дає підстави констатувати відсутність порушень академічної доброчесності. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідні джерела.

Отже, представлена дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням, результати якого мають важливе теоретико-методологічне і практичне значення для професійної педагогіки.

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Водночас, оцінюючи в цілому наукові здобутки дисертантки позитивно, вважаємо за доцільне висловити певні зауваження і дискусійні положення.

1. На нашу думку, у представленні новизни дослідження варто було б уникнути занадто детального викладу результатів, отриманих уперше, оскільки, наприклад, визначені критерії та показники сформованості дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктних технологій містяться у загальних висновках. Натомість доцільно було б вказати, якого подальшого розвитку набули теорія і методика професійної підготовки майбутніх перекладачів у закладах вищої освіти.

2. Вважаємо, що робота тільки виграла б у випадку виокремлення підрозділів 1.3 і 1.4 у окремий розділ, оскільки вони містять дані практичного дослідження – розгляду навчальних планів, експертне оцінювання попередньо визначених педагогічних умов тощо. Таким чином можна було б увиразнити практичну спрямованість дослідження.

3. Здобувачка надзвичайно ґрунтовно описала експериментальну роботу і представила її результати. Проте, на наш погляд, доцільно було б частину розрахунків, а також таблиць і рисунків перенести у додатки.

4. У висновках, окреслюючи перспективні напрями подальших наукових пошуків, варто було б конкретизувати, які саме питання науково-методичного забезпечення процесу формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів потребують додаткового вивчення.

Зазначені зауваження та побажання в цілому не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

7. Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів».

Дисертація Василюк Валерії Миколаївни «Формування дослідницької компетентності майбутніх перекладачів засобами проєктного навчання» є самостійною, завершеною науковою працею. Усі положення дисертації науково обґрунтовані, розв'язують конкретне актуальне для професійної освіти наукове завдання, мають характер наукової новизни, а достовірність і вірогідність висновків забезпечені під час дослідження.

За актуальністю, новизною теоретичних результатів, високим рівнем проведених досліджень дисертація відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України № 759 від 31.05.2019 р.); п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 № 167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), а її автор Василюк Валерія Миколаївна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), 01 Освіта/Педагогіка.

Офіційний опонент:

Доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри іноземної філології
і перекладу Національного університету
біоресурсів і природокористування України

Світлана АМЕЛІНА

Онлайн сервіс створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

ПРОТОКОЛ
створення та перевірки кваліфікованого та удосконаленого електронного підпису

Дата та час: 22:50:36 22.05.2024

Назва файлу з підписом: Відгук Амеліна_ Василюк.pdf
Розмір файлу з підписом: 505.6 КБ

Перевірені файли:
Назва файлу без підпису: Відгук Амеліна_ Василюк.pdf
Розмір файлу без підпису: 454.9 КБ

Результат перевірки підпису: Підпис створено та перевірено успішно. Цілісність даних підтверджено

Підписувач: АМЕЛІНА СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА
П.І.Б.: АМЕЛІНА СВІТЛАНА МИКОЛАЇВНА
Країна: Україна
РНОКПП: 2251615023
Організація (установа): ФІЗИЧНА ОСОБА
Час підпису (підтверджено кваліфікованою позначкою часу для підпису від Надавача): 22:50:35
22.05.2024
Сертифікат виданий: КНЕДП АЦСК АТ КБ "ПРИВАТБАНК"
Серійний номер: 5E984D526F82F38F040000009516D20046097504
Алгоритм підпису: ДСТУ 4145
Тип підпису: Удосконалений
Тип контейнера: Підписаний PDF-файл (PAdES)
Формат підпису: З повними даними для перевірки (PAdES-B-LT)
Сертифікат: Кваліфікований

Версія від: 2024.04.15 13:00